

М. Б. Озерова (Київ)

Зустріч у редакції з політологом з Німеччини д-ром Романом Сольчаником

5 листопада 1990 р. редакцію «Українського історичного журналу» відвідав співдиректор дослідного відділу радіо «Свобода» Роман Сольчаник. Члени редколегії попросили його розповісти про наукову конференцію «Українська політична думка в ХХ столітті», яка відбулася в травні 1990 р. в Кракові. Доктор Сольчаник поділився своїми враженнями від неї.

Конференція «Українська політична думка в ХХ столітті» організував Ягеллонський університет. Це перша офіційна конференція у Польщі, яка була присвячена українській тематиці. В ній взяли участь провідні історики з Польщі, країн Західної Європи, Америки і Канади.

Професор Тарас Гунчак зробив доповідь «Про національні меншості в політиці Української Народної Республіки», що викликала інтерес присутніх. Професор Петро Потічний висвітлив таке малорозроблене питання, як «Політична думка українського підпілля в 1943—1951 рр.». Доктор Роман Сольчаник присвятив свій виступ надзвичайно актуальній проблемі «Україна в структурі радянської національної політики у післявоєнні роки». Магістр Патріція Марковська-Нахайло піддала аналізу політичну думку Д. Донцова. В конференції взяли участь двоє українців з Польщі — Мирослав Чех, котрий розповів про політичні рухи на Україні, і один з організаторів цього цікавого форуму Ярослав Моклак, який розглянув давньоруські й проруські концепції в українській політичній думці ХХ ст.

На згаданій конференції було порушено складну тему українсько-польських відносин. Конференція дала можливість на науковому рівні обмінятися думками, наприклад щодо ОУН — УПА. Адже в польській пресі по-різному трактуються ті чи інші питання. В дослідженні українсько-польських відносин є непорозуміння, упередження з обох сторін. Конференція була покликана нормалізувати становище, висвітлити, зокрема, теми про Галичину напередодні війни, ставлення Пилсудського до української проблеми. І значною мірою це завдання виконане. Науковці багато уваги приділили польсько-українським відносинам до і під час другої світової війни.

Щоправда, деякою мірою у доповідях відчувався брак джерел безпосередньо з України. Звичайно, архівні матеріали мають бути доступними дослідникам. Щоб не траплялося таким чином, як було колись із гостем редакції, коли він, розробляючи тему про КПЗУ, не зміг в Радянському Союзі скористатися документами архівів, бо його туди просто не пустили.

Конференція дала поштовх розробці української проблематики. Зокрема, їй приділятимуть увагу магістри Мирослав Чех і Ярослав Моклак. Але треба друкувати такі матеріали й у Києві. Робота в цьому напрямі вже почалася, наприклад, в «Українському історичному журналі». Бракує досліджень України ХІХ ст., її політичної, інтелектуальної історії. Цією тематикою займаються одиниці. Це Орест Субтельний, Павло Магочий та деякі інші. На Україні ж, на жаль, історія політичної думки майже не вивчається.

Наприкінці розмови було висловлено спільне побажання працювати разом над розробкою назрілих наукових проблем, прагнути запозичувати найцінніше з творчого досвіду наукових пошуків.

У бесіді взяли участь головний редактор доктор іст. наук, професор М. В. Коваль, заступник головного редактора канд. іст. наук В. М. Ричка, заступник головного редактора В. І. Кузнецов, відповідальний секретар М. Б. Озерова.